

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1944.

Första kammaren.

Nr 5.

Tisdagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 49, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 december 1940 (nr 995) om straff för sabotage;

nr 58, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

nr 59, med förslag till förordning om fortsatt uppskov med ikraftträdandet av föreskriven skatt å motorsprit;

nr 60, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 21 juni 1940 (nr 561) om tilläggsskatt å bensin m. m.;

nr 61, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom, m. m.; samt

nr 62, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Justerades protokollen för den 2 och den 5 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1944/45 under riksstatsens första huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 till viss utbildningskurs för distriktsbarnmorskor; samt

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet ävensom allmänna förskottsstaten.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 43, med förslag till lag om djurskydd, m. m.;

nr 50, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar, m. m.; och

nr 53, med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående anslag till jordbrukets yrkesskolor.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 55, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke, m. m.

Propositionen hänvisades, såvitt angick det vid propositionen fogade lagförslaget, till behandling av lagutskott och i övrigt till jordbruksutskottet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 56, med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § 3 mom. sjöarbetstidslagen den 30 september 1938 (nr 607).

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 57, angående ytterligare statsunderstöd till ett företag, avseende reglering av vattenståndet i sjön Lången för torrläggning av vattenskadade marker inom Skee, Näsinge och Lommelands socknar av Göteborgs och Bohus län.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 16—19 och 23—26 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 3 och 4.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 49 och 58—62.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.10 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Upplästes ett till kammaren inkommet dödsbevis av följande lydelse:

Per Andersson, född den 15 februari 1876, yrke riksdagsman, civilstånd gift, boende Arbrå, Arbrå församling, Gävleborgs län, har enligt vad jag själv känner avlidit på Centrallasarettet i Gävle den 4 februari 1944 kl. 8 fm., och enligt min uppfattning var huvuddödsorsaken Ulcus duodeni, bidragande dödsorsak Embolia arteriæ pulmonal.

Centrallasarettet i Gävle den 7 februari 1944.

F. Holmquist,
leg. läkare.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att till Konungen avlåta en skrivelse med anmälan om herr Per Anderssons frånfälle och den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag upplästes och godkändes.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Hänvisande till bifogade läkarintyg får jag härmed anhålla om förlängd ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. den 28 februari 1944.

S. Sallerup, Kvarnby den 7 februari 1944.

Axel Löfvander,
Riksdagsman för Malmöhus län.

Att riksdagsman *Axel Löfvander* på grund av sjukdom (ledgångsreumatism) är oförmögen fullgöra sitt riksdagsmannaupdrag under tiden t. o. m. den 28 februari 1944 intygas.

Lund den 2 februari 1944.

G. Edström,
docent, med. dr.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift; och

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 64, angående gäldande av viss haverikostnad m. m.

Ang. informationsstyrelsens förhållande till viss broschyr.

Hans excellens ministern för utrikes ärendena herr **Günther**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Ströms interpellation angående informationsstyrelsens förhållande till viss broschyr, erhöll ordet och anförde: Herr talman! I en med kammarens bifall framställd interpellation har herr Fredrik Ström begärt ett klarläggande av informationsstyrelsens förhållande till den av pseudonymen Spectator utgivna broschyren »Svenskarna och propagandan». Det säges i interpellationen, att ingen dementi avhörts rörande ett påstående, att ledande krafter inom informationsstyrelsen stått bakom och befordrat den anonyma skriftens utgivande och till och med ombesörjt dess finansiering.

Jag vill i anledning härav meddela, att informationsstyrelsen icke haft något att göra med skriftens utgivning, finansiering eller distribution. Styrelsens chef har för mig förklarat, att detsamma gäller fullt ut även i fråga om honom personligen. Om jag därtill uttrycker mitt instämmande i uttalandet i interpellationen, att det i och för sig icke väcker någon opposition, att en svensk medborgare, även en statstjänsteman, utger en bok om hithörande ämnen, så hoppas jag, att det begärda klarläggandet skett.

Herr **Ström**: Herr talman! Jag finner det genom hans excellens' förklaring fastslaget, att informationsstyrelsen icke haft något att göra med skriftens utgivning, finansiering eller distribution. Av svaret framgår även, att informationsstyrelsens chef förklarat, att detsamma gäller fullt ut även i fråga om honom personligen. Vi måste sätta tro till Konungens rådgivares inför riksdagen avgivna förklaring. Jag hoppas, att denna förklaring skall visa sig fullt riktigt även såvitt angår framtiden.

Beträffande frågan om statstjänstemans rätt att utgiva tryckt skrift har jag i min interpellation understrukit, att denna rätt bör vara okränk, och även utrikesministern understryker detta. Det är av stor vikt, att tryckfrihetsförordningen på alla områden hålles okränk, så att icke denna viktiga del av vår grundlag lider intrång. Jag är emellertid icke övertygad om att det kan anses till fullt utrett, att författaren till ifrågavarande broschyr icke begagnat sig av källor, som äro hemligstämplade även för riksdagens ledamöter. Jag vill uttala den förhoppningen, att så icke varit fallet och att något missbruk icke förekommit. Yttranden i tidningspressen ge dock vid handen, att det ännu icke är fullt klarlagt, hur det förhåller sig på denna punkt.

Sluligen vill jag begagna tillfället att rikta en hemställan till utrikesministern att vara oss alla behjälpliga att hindra det oerhörda och skadliga missbruk av beteckningarna »svensk» och »osvensk» som äger rum. Det kan enligt min mening få mycket olyckliga verkningar, om personer eller tidningar, vilkas moraliska och politiska integritet är av alla erkänd, betecknas såsom osvenska, därför att de ha en från regeringens eller mot starka strömningar inom nationen avvikande uppfattning i utrikespolitiska frågor. Ett dylikt förfaringssätt kan få mycket skadliga följder, ty det kan leda till, att detta starka ord får en annan innebörd än det i verkligheten bör ha och till att effekten av ordet minskas, när det verkligen behöves tillgripas. Jag anser det vara av stor vikt att detta understrykes i riksdagen.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 49, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 december 1940 (nr 995) om straff för sabotage.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 58, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

nr 59, med förslag till förordning om fortsatt uppskov med ikraftträdandet av föreskriven skatt å motorsprit; och

nr 60, med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 21 juni 1940 (nr 561) om tilläggsskatt å bensin, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 61, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 62, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkterna 2—6.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Punkterna 1 och 2.

Lades till handlingarna.

Punkterna 3—19.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser eklelesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 till inköp av jordbruksinventarier m. m. för egendomen Lockerud.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 40 § 1 mom. lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården; och

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 maj 1941 (nr 243) om rätt för arrendator att bortföra stråfoder m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 64.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 21, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställanden i utlåtande nr 16 bifölles även av andra kammaren.

Herr *Näsström* väckte en motion, nr 268, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för vissa oriktigt utbetalade familjebidrag m. m.

Motionen bordlades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.28 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 63, med förslag till lag om ändring i 7, 11 och 14 kap. vattenlagen;
  - nr 65, med förslag i fråga om pensionsförbättring för viss personal tillhörande arméns och marinens övergångsstater;
  - nr 66, angående livränta åt Irma Marianne Jansson m. m.;
  - nr 67, angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket;
  - nr 72, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus;
  - nr 73, angående anslag till statens sakrevision för budgetåret 1944/45;
  - nr 75, angående försvarets fabriksfond;
  - nr 76, med förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1944/45;
  - nr 77, angående godkännande av visst avtal med Ronneby stad;
  - nr 78, angående ändrade bestämmelser om lokalporto m. m.;
  - nr 79, angående anslag till försvarsberedskap vid statens järnvägar m. m.;
- samt
- nr 80, angående anslag till vissa vägbyggnadsarbeten.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 64, angående gäldande av viss haverikostnad m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Näsströms* motion, nr 268, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för vissa oriktigt utbetalade familjebidrag m. m.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 63, 65—67, 72, 73 och 75—80.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

- nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1944/45 under riksstatens tredje huvudtitel, avseende anslagen inom utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;
- nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1944/45 till förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner;

bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om dyrtidstilllägg till den hos riksdagens kamrar, utskott och kansli tillfälligt anställda personalen;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av utsökningslagen;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt, m. m.; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, såvitt propositionen avser jordbruksärenden.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.06 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.